

Asia: OM 31/41/2015

Lapsenhuoltolain uudistaminen

Yleistä

Onko teillä yleistä lausuttavaa työryhmän ehdotuksesta?

Vuonna 1911 perustettu Naisjärjestöjen Keskusliitto on sukupuolten välistä tasa-arvoa edistävien naisjärjestöjen kattojärjestö ja yhteistyöfoorumi. Naisjärjestöjen Keskusliittoon kuuluu 58 jäsenjärjestöä, joissa on yhteensä yli 400 000 jäsentä. Keskusliitto toimii naisten aseman, sukupuolten tasa-arvon ja tyttöjen ja naisten ihmisoikeuksien edistämiseksi yhdessä jäsenjärjestöjen kanssa.

Naisjärjestöjen Keskusliitto kiittää mahdollisuudesta lausua lapsenhuoltolain uudistamisesta. Naisjärjestöjen Keskusliitto pitää uudistusta tärkeänä sukupuolten tasa-arvon kysymyksenä. Uudella lainsäädännöllä on mahdollista edistää lapsen oikeuksien toteutumista, vanhemmuuden ja hoivan tasa-arvoisempaa jakautumista ja perheiden moninaisuuden huomioimista lapsen huolto- ja tapaamiskysymyksissä. Keskusliitto katsoo, että sukupuolten tasa-arvon toteutuminen lainsäädännön valmistelussa ja toimeenpanossa edellyttää naisjärjestöjen kuulemista ja osallistamista muutosprosessissa.

Naisjärjestöjen Keskusliitto pitää ensisijaisen tärkeänä, että naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemistä ja torjumista koskevan Istanbulin sopimuksen 31. artikla on sisällytetty mietintöön. Artikla velvoittaa sopimusosapuolia huomioimaan sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan väkivallan lasten huoltajuutta ja tapaamisoikeutta määrittäessä. Teija Hautasen väitöstutkimus (2010) osoittaa, että Suomessa tuomioistuimet eivät ota perheväkivaltaa johdonmukaisesti huomioon huoltoriitojen käsittelyssä. Väkivaltaväitteiden puutteellisella huomioimisella on vaikutuksia erityisesti naisten ja lasten turvallisuuteen: vuoden 2016 Rikos- ja pakkokeinotilaston mukaan perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhreista 69 prosenttia oli naisia ja uhreista neljännes alaikäisiä.

Työryhmän mietintö huomioi sopimusveloitteet valvottujen tapaamisten ja ilmoittamatta toiselle paikkakunnalle muuttamisen kohdalla. Naisjärjestöjen Keskusliitto näkee, että Istanbulin

sopimuksen mukaisesti myös vanhempaan kohdistuva perheväkivalta on lapselle vakavasti haitallista ja tulee ottaa huomioon huoltajuus- ja tapaamispäätöksissä.

Naisjärjestöjen Keskusliitto kantaa huolta niin kutsutun vieraannuttamisen sisällyttämisestä lakiuudistukseen ja kannattaa linjausta siitä, että vieraannuttamista ei kriminalisoida. Kuten oikeusministeriön työryhmän muistio esittää, käsitteen määrittely ja siten sisällyttäminen lakiuudistukseen on ongelmallista, eikä käsitteellä ole vakiintunutta merkityssisältöä. Keskusliiton näkemyksen mukaan vaikeasti määriteltävää nk. vieraannuttamista ei tule voida käyttää tapaamis- ja huoltajuusriidoissa sitä osapuolta vastaan, jolla on syytä olla huolissaan lapsen tai itseensä kohdistuvasta väkivallasta. Lapsen turvallisuuden ja oikeuksien kannalta lähtökohtana tulee olla mahdollisten väkivaltaepäilyjen selvittäminen ja selvityksen huomioiminen lapsen huoltajuudesta ja tapaamisoikeudesta päätettäessä. Lakiehdotuksessa lapsen oikeuksiin viitataan kuitenkin myös tavalla, joka voidaan tulkita lapsen edun vastaiseksi. Oikeusvertailun ja yleisen oikeustieteen emeritaprofessori Kevät Nousiainen viittaa lausunnossaan lakiehdotuksen 10 §:n 2 momenttiin, jossa ”ehdotetaan lapsen huollosta, asumisesta ja tapaamisoikeudesta päätettäessä huomioitavaksi vanhemman kyky asettaa lapsen tarpeet vanhempien välisten ristiriitojen edelle. Ehdotuksilla pyritään estämään ”vieraannuttamista”. Säännös suosii vanhempaa, joka ei esitä kielteisiä seikkoja toisen vanhemman huoltajuudesta. Niiden perusteella toisen vanhemman väkivaltaisuuteen viittaava vanhempi saatetaan tulkita kyvyttömäksi asettamaan lapsen tarpeet etusijalle”.

Lapsenhuoltolain yleiset säännökset (1. luku; 1-5 c §)

Lausuntonne ehdotetuista säännöksistä?

-

Huoltajat ja tapaamisoikeus (2. luku; 6-12 §)

Lausuntonne ehdotetuista säännöksistä?

-

Oikeudenkäynti (3. luku; 14-17 §)

Lausuntonne ehdotetuista säännöksistä?

-

Huolto- ja tapaamisriitojen tuomioistuinsovittelu (3 a. luku; 17 b ja 17 d §)

Lausuntonne ehdotetuista säännöksistä?

-

Vieraassa valtiossa annettu päätös ja lapsen palauttaminen (6. luku; 39 ja 41 §)

Lausuntonne ehdotetuista säännöksistä?

-

Asetuksenantovaltuus (7. luku; 49 §)

Lausuntonne ehdotetusta säännöksestä?

-

Liitelait

Onko teillä lausuttavaa liitelakeihin ehdotetuista muutoksista?

-

Vaikutukset

Onko ehdotuksen vaikutukset mielestänne arvioitu asianmukaisesti?

-

Muuta

Onko teillä muuta lausuttavaa työryhmän ehdotukseen liittyen?

Naisjärjestöjen Keskusliitto huomauttaa, että lakiuudistuksessa tulee myös seurata vuosina 2016–2017 CEDAW-toimikunnalle tehtyjen valitusten etenemistä koskien naisten ja lasten turvallisuutta tapaamisten ja huollon järjestämisessä. Lakiuudistuksessa tulee lisäksi huomioida lapsiperheille saatavilla olevien sosiaalitoimen palvelujen riittävä resursointi. Ennaltaehkäisevät sekä erotilanteessa tarvittavat palvelut tulee turvata myös tulevassa sote- ja maakuntauudistuksessa.

Voit jättää kommentit lausuntoon myös liitteenä

[NJKL lausunto lapsenhuoltolain uudistamisesta 1.12.2017.pdf](#)

Heinilä Terhi
Naisjärjestöjen Keskusliitto